

Kadın Doğum Kliniklerinde Yatan Kadınların Erkek Hemşireler Hakkındaki Görüşleri ***The Women's Hospitalized In Obstetric/Gynecologic Ward Views About Male Nurses***

Eda Cangöl, Seda Cangöl

Uşak Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Uşak, Türkiye

Özet: Bu çalışmada, kadın doğum kliniklerinde yatmakta olan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerini belirlemek amaçlandı. Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma Şubat–Nisan 2014 tarihleri arasında Uşak Kamu Hastaneleri Genel Sekreterliği Uşak Devlet Hastanesi, Kadın Doğum Kliniği'nde yatan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 136 kadın ile yapıldı. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından ilgili literatür taranarak oluşturulmuş 28 sorulu veri toplama formu kullanıldı. Veriler SPSS 16.0 paket programında yüzdeler ve ki-kare testi kullanılarak analiz edildi. Çalışmanın yapılması için Uşak Üniversitesi Etik Kurulu'ndan etik kurul izni ve Uşak Kamu Hastaneleri Genel Sekreterliği'nden kurum izni alındı. Kadınların %76'sı (n=103) evli, %29'u (n=40) 18-25 yaş aralığında, %34'ü (n=46) ilköğretim mezunu, %74'ü (n=100) ev hanımı idi. Kadınların %49.3'ü (n=67) "hemşirelik mesleğinin sadece kadın mesleği olmadığını", %69.1'i (n=94) "erkeklerin de hemşire olabileceğini" %58.1'i (n=79) "erkek hemşireden bakım almaktan rahatsız olacağını", %58.8'i (n=80) "erkek hemşireden bakım almak istemediğini" belirtti. Kadınlardan %63.2'si erkek hemşirelerin doğumhanede çalışmalarını, %61'i ise kadın doğum servislerinde çalışmalarını olumsuz bulduklarını belirtti. Kadınların eğitim düzeyi ve çalışma durumu ile erkek hemşireden bakım almak isteme durumu karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı (p>0.05). Hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olduğunu düşünenler, herhangi bir sorun yaşadığında (örneğin; sütüm gelmezse, kanamam çoksa vb.) bunu erkek hemşireye söylemekte sıkıntı çekeceğini bildirdi (p=0.000, $\chi^2=23.158$). Kadın doğum kliniklerinde yatmakta olan kadınların hemşirelik mesleğine erkeklerin katılımına olumlu baktıkları ancak erkek hemşirelerden bakım almaya ilişkin olumsuz düşüncelere sahip olduğu belirlendi. Kadın doğum klinikleri dışında sadece erkek hastalara bakım vermeleri gerektiğini savundukları saptandı.

Anahtar Kelimeler: erkek hemşire, hemşirelik bakımı, kadın sağlığı

Cangöl E. Cangöl S. (2017). Kadın Doğum Kliniklerinde Yatan Kadınların Erkek Hemşireler Hakkındaki Görüşleri, *Osmangazi Tıp Dergisi*, 39(1), 1-5, doi: 10.20515/otd.285154.

Abstract: This study was intended to determine maternity clinic patients' opinions about male nurses. This descriptive study was conducted with 136 female patients at the Usak Public Hospitals Association Secretary General Usak State Hospital Gynecology and Obstetrics Clinic who volunteered to participate in the study between February and April 2014. A 28-item data collection form developed by the researchers after a review of the relevant literature was used as a data collection tool. The data were analyzed using SPSS 16.0 software with percentages and the chi-square test. Ethics committee approval and institutional permission were obtained from the Usak University Ethical Committee and the Usak Public Hospitals Association Secretary General, respectively. Of the females, 76% (n=103) were married, 29% (n=40) were in the age range between 18 and 25, 34% (n=46) were primary school graduates, and 74% were housewives. Of them, 49.3% (n=67) and 69.1% (n=94) reported that the nursing profession is not only for females, and that males can also be nurses, respectively. On the other hand, 58.1% (n=79) and 58.8% (n=80) stated that they would be uncomfortable with receiving care from male nurses and do not want to receive care from male nurses, respectively. Of them, 63.2% and 61% reported that they regard the fact that male nurses work in delivery rooms and gynecology services as unfavorable, respectively. This study compared educational and employment status of the women to their desire to receive care from male nurses, but did not find a statistically significant difference (p>0.05). The patients who consider nursing a female profession reported that when they have a problem such as delayed lactation or heavy bleeding, they would have difficulty telling this to a male nurse (p=0.000, $\chi^2=23.158$). This study found that female maternity clinic patients looked positively on men's participation in the nursing profession; however, they had negative thoughts about receiving care from male nurses. It was determined the participants felt that male nurses should provide care for male patients and not in maternity clinics.

Keywords: Male nurse, nursing care, women's health

Cangöl E. Cangöl S. (2017) The Women's Hospitalized In Obstetric/Gynecologic Ward Views About Male Nurses, *Osmangazi Journal of Medicine*, 39(1), 1-5, doi: 10.20515/otd.285154.

1. Giriş

Sağlık bakımı sistemi içinde önemli bir yeri olduğu kabul edilen hemşirelik mesleği, Türk Hemşireler Derneği'nin (THD) tanımına göre, bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını ve esenliğini koruma, geliştirme ve hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik hemşirelik hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması, bu kişilerin eğitiminden sorumlu bilim ve sanattan oluşan bir sağlık disiplini (1). Tarihsel süreç içerisinde bakım ve hemşirelik, kadının geleneksel rolleri ile özdeşleşmiş ve tüm dünyada kadınlara özgü bir meslek olmuştur (2-5). Bu nedenle hemşirelik mesleği cinsiyetle ilgili kalıp yargılardan etkilenmiştir. Oysa sağlığı geliştirme ve sürdürmeyi, hastalığı önleme ve yaşam kalitesini her durumda yükseltmeyi hedefleyen bu meslek cinsiyet ayrımcılığı olmaksızın hem kadın hem de erkekler tarafından uygulanabilir. Hemşirelik bakım hizmeti almada dini ve kültürel değerler açısından kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşireler hakkındaki görüşleri oldukça önemlidir (2).

Günümüzde hemşirelik, profesyonelliğe ve kişilerarası ilişkilere dayanan dinamik bir süreç oluşuyla, pek çok ülkede her iki cinsiyet tarafından da uygulanabilmektedir (6-8). Ülkemizde hemşirelik eğitimi veren tüm okullara erkek öğrencilerin alınmaya başlanması 25/04/2007 tarihi itibari ile yeniden düzenlenerek kabul edilen 5634 sayılı "Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"da yapılan değişikliklerle sağlanmıştır (6,9). Bu yasa değişikliği sonucunda kliniklerde çalışan erkek hemşirelerin sayısı her geçen gün artmaktadır (10,11).

Meslekte erkek hemşire sayısının artırılmak istenmesindeki amaç hemşireliğin daha iyi bir statü kazanması, cinsiyette denge sağlamak ve erkeklerin bu mesleğe olan endişelerini azaltmaktır (12,13). Bu doğrultuda, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği dersinin klinik uygulaması sırasında hastaların erkek öğrenci hemşirelerden bakım almayı istememeleri, bakım almaktan rahatsız olduklarını belirtmelerinden yola çıkarak, bu çalışmada kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşireler hakkındaki görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

2. Gereç ve Yöntem

Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma Uşak Kamu Hastaneleri Genel Sekreterliği Uşak Devlet Hastanesi Kadın Doğum Kliniği'nde yapıldı. Uşak Üniversitesi Etik Kurulu'ndan etik kurul izni ve Uşak Kamu Hastaneleri Genel Sekreterliği'nden kurum izni alınarak çalışmaya katılan kadınlar bilgilendirilerek sözlü ve yazılı onamları alındı. Araştırmanın evrenini, Uşak Devlet Hastanesi Kadın Doğum Kliniğinde Şubat-Nisan 2014 tarihleri arasında yatan, çalışmaya katılmaya gönüllü olan 136 kadın oluşturdu. Bu araştırma belirtilen tarihlerde, sadece Uşak Kamu Hastaneler Birliği Kadın Doğum Kliniğinde yatan kadınlar ile sınırlı idi. Klinikte lohusa kadınlar ve jinekolojik problemi olan kadınlar bulunuyordu. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından ilgili literatür taranarak oluşturulan 28 sorulu veri toplama formu kullanıldı. Kadınların tanıtıcı özelliklerine ilişkin yaşları, eğitim ve çalışma durumları, hastaneye yatma durumları ve erkek hemşirelerden bakım alma deneyimleri 10 soru ile sorgulandı. Kadınların literatür doğrultusunda hazırlanan erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini içeren 18 önermeye evet, hayır ve fikrim yok şeklinde yanıt vermeleri istenerek bu yanıtlar tanıtıcı özellikleri ile karşılaştırıldı.

Bu çalışmada veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile hasta odalarında toplanarak yüzdelik ve ki-kare testi kullanılarak analiz edildi. İstatistiksel önemlilik için $p < 0.05$ değeri kabul edildi. İstatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 16.0 programı kullanıldı.

3. Bulgular

Kadınların %76'sı (n=103) evli, %29'u (n=40) 18-25 yaş aralığında, %34'ü ilköğretim mezunu, %74'ü (n=100) ev hanımı idi (Tablo 1). Kadınların %49.3'ü hemşireliğin sadece kadın mesleği olmadığını, %69.1'i ise erkeklerin de hemşire olabileceğini ve %58.1'i iyi bakım verebileceklerini düşündüğünü, erkek hemşireden bakım almaktan rahatsız olacağını ve %58.8'i erkek hemşireden bakım almak istemediğini belirtti. Kadınların %63.2'si doğumhanede, %61'i ise kadın doğum servislerinde erkek hemşirelerin çalışmasına olumsuz baktıklarını belirtirken, %59.6'sı herhangi bir sorun yaşadığında (örneğin; sütüm gelmezse, kanamam çoksa

vb.) bunu erkek hemşireye söylemekte sıkıntı yaşayacağını düşündüğü belirlendi (Tablo 2).

Tablo 1.
Kadınların tanıtıcı özellikleri

Değişkenler	Sayı	%
Yaş Grupları		
18-25	40	29,4
26-33	36	26,5
34-41	17	12,5
42-49	28	20,6
50 ve üzeri	15	11,0
Medeni Durum		
Evli	103	75,7
Bekar	17	12,5
Dul/Boşanmış	16	11,8
Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	9	6,6
Okuryazar	20	14,7
İlköğretim mezunu	46	33,8
Lise mezunu	29	21,3
Üniversite mezunu	32	23,5
Çalışma Durumu		
Çalışmayan	93	68,4
Çalışan	43	31,6
Meslek		
Ev hanımı	100	73,5
Çalışan/emekli	36	26,5
Daha önce hastaneye yatma durumu		
Yatan	102	75
Yatmayan	34	25
Daha önceden erkek hemşireden bakım alma durumu		
Alan	17	12,5
Almayan	119	87,5
Ailesinde sağlık çalışanı olma durumu		
Evet	57	41,9
Hayır	79	58,1

Tablo 2.
Kadınların erkek hemşire ile ilgili görüşleri

Erkek hemşire ile ilgili görüşleri	Evet		Hayır		Fikrim yok	
	n	%	n	%	n	%
Hemşirelik mesleği kadın mesleğidir	65	47.8	67	49.3	4	2.9
Erkekler de hemşire olabilir	94	69.1	38	27.9	4	2.9
Erkek hemşireden bakım almak isterim	46	33.8	80	58.8	10	7.4
Erkek hemşireden bakım almaktan rahatsız olurum	79	58.1	54	39.7	3	2.2
Erkek hemşireler iyi bakım verebilirler	79	58.1	29	21.3	28	20.6
Erkek hemşirelerin olması hemşirelik mesleği hakkında olumsuz düşünceleri değiştirir.	41	30.1	44	32.4	51	37.5
Erkek hemşireler sadece erkek hastalara bakım vermelidir	66	48.5	64	47.1	6	4.4
Erkek hemşireler, kadın hemşirelere göre hastalara karşı daha hoşgörülü ve nazik davranır	38	27.9	53	39.0	45	33.1
Erkek hemşireler doğumhanede çalışabilir	37	27.2	86	63.2	13	9.6
Erkek hemşireler kadın-doğum servislerinde çalışmalıdır	44	32.4	83	61.0	9	6.6
Herhangi bir sorun yaşadığımda (örneğin; sütüm gelmezse, kanamam çoksa vb.) bunu erkek hemşireye söylemekte sıkıntı yaşarım	81	59.6	53	39.0	2	1.5

Kadınların eğitim düzeyi ve çalışma durumu ile erkek hemşireden bakım almak isteme durumu karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı ($p>0.05$). Eğitim düzeyi daha yüksek olan ve çalışan kadınlarla “erkek hemşireler iyi bakım verebilirler” algısı arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı ($p>0.05$). Hemşireliğin kadın mesleği olduğunu düşünenler, herhangi bir sorun yaşadığında (örneğin; sütüm gelmezse, kanamam çoksa vb.) bunu erkek hemşireye söylemekte sıkıntı çekeceğini bildirirken ($\chi^2=23.158$, $p<0.001$), hemşireliği kadın mesleği olarak görmeyenler ise erkek hemşirelerin meslek hakkında olumsuz düşünceleri değiştirdiğini ($\chi^2=11.29$, $p=0.023$) ve kadınların ilerlemesini engellemediğini ($\chi^2=26.703$, $p<0.001$) bildirdi.

4. Tartışma

Hemşirelik mesleğinde, her alanda gözlenen değişim ve gelişmeler sonucu kadın mesleği algısı ve cinsiyetle ilgili kalıp yargıların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ülkemizde erkek hemşire algısına yönelik yapılan çalışma sayısı kısıtlıdır (4,9,10). Hemşirelik bakım hizmeti almada dini ve kültürel yapının etkisinin yadsınmaz olduğu kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların algıları, erkek hemşirelerin istihdamı ve alana özel uzmanlaşması açısından oldukça önemlidir (2,9). Çalışmaya benzer şekilde Taşçı (12) ve Çelik ve ark.’nın (14) çalışmasında kadınların %70.8’i erkek hemşireden bakım almak istemediğini ve %65.1’i erkek hemşirenin kendisine bakım vermesinden rahatsız olacağını ifade etti. Öte yandan mesleğe erkek hemşirelerin katılımının, kadın egemen bir meslek olduğuna ilişkin negatif tutumu değiştireceğini, meslekte cinsiyet dengesini sağlayacağını ve hemşirelik mesleğinin görüntüsünün bu şekilde değiştirilebileceğini savunan bir görüşün varlığı da aşikardır

(1,9,12,13). Çalışmada, kadınların çoğunluğunun “hemşirelik kadın mesleğidir” önermesine katılmadığı (%49.3), erkeklerin de hemşire olabileceği (%69.1), iyi bakım verebileceği (%58.1) düşüncesi bu görüşü destekler niteliktedir. Ancak Taşçı’nın (12) çalışmasında hemşirelerin erkek olmasının meslek ile ilgili olumsuz/yanlış düşünceleri değiştireceğini düşünenler çoğunlukta olmakla birlikte, çalışmada fikrim yok diyenlerin oranı fazla bulundu (%37.5).

Çelik ve ark.’nın çalışmasında eğitim düzeyi arttıkça hastaların erkek hemşireden bakım alma isteğinin daha fazla olduğu görüldü (14). Çalışmada Çelik ve ark.’nın çalışmasının aksine, kadınların eğitim düzeyi ile erkek hemşireden bakım almak isteme durumu karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı ($p>0.05$). Duman’ın çalışmasına benzer şekilde (15) çalışmada katılımcıların tamamına yakını kadın doğum ve çocuk servislerinde bakım veren erkek hemşirelerin başarılı olamayacağını düşündüğünü belirtti. Yine benzer şekilde Taşçı’nın çalışmasında da hastaların çoğunluğu herhangi bir sorun yaşadığında (örneğin sütü gelmiyorsa, kanaması çoksa vb.) bunu erkek hemşireye söylemekte sıkıntı yaşayacağını ve erkek hemşirelerin doğumhanede, kadın doğum servislerinde çalışmaması gerektiğini belirtti (12).

5. Sonuç

Kadın doğum kliniklerinde yatmakta olan kadınların hemşirelik mesleğine erkeklerin katılımına olumlu baktıkları ancak erkek hemşirelerden bakım almaya ilişkin olumsuz düşüncelere sahip oldukları belirlendi. Kadın doğum klinikleri dışında sadece erkek hastalara bakım vermeleri gerektiğini savundukları saptandı. Bu bağlamda kadın doğum kliniklerinde erkek hemşirelerden bakım almaya yönelik toplumda farkındalık artırılmalıdır. Bu konuda sağlık profesyonellerine büyük görev düşmektedir.

KAYNAKLAR

1. THD (Türk Hemşireler Derneği)'ne göre hemşirelik nedir? <http://nenedir.com.tr/thd-turk-hemshireler-derneğine-göre-hemşirelik-nedir/> (11.10.2016)
2. Cinar, D., & Olgun, N. (2013). The perception of male nurses in clinical Practice/Klinik uygulamalarda erkek hemşire algısı. *Journal of Education and Research in Nursing*, 10(3), 3-7.
3. Randle, J., & Arthur, D. (2007). The professional self concept of nurses: a review of the literature from 1992-2006. *Australian Journal of Advanced Nursing, The*, 24(3), 60.
4. Afife, A. T. R. B. A., & Çelebioğlu, Y. A. (2008). Hastalar Erkek Hemşireleri Kabul Edecekler mi?. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History*, 16(1), 13-18.

5. Özmen, F. Y. P. Ç. C., Erol, S., & Özkan, Z. D. Ü. H. (2014). Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Ebelik Mesleğinde Erkeklerin Yer Almasına İlişkin Görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1).
6. Kavurmacı, M., & Küçüköglü, S. (2014). Erkekler neden hemşire olmak istiyor. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(1), 1-5.
7. Stott, A. (2007). Exploring factors affecting attrition of male students from an undergraduate nursing course: a qualitative study. *Nurse Education Today*, 27(4), 325-332.
8. Bozkır, G., Taşçı, N., Arşak, A., Balgı, Ö., Kaya, E., Güngör, N., ... & Öğrencileri, S. (2008). Genel lise son sınıf ve sağlık yüksekokulu'ndaki erkek öğrencilerin hemşireliğe bakışı. *Üniversite ve Toplum*.
9. Şahin, N. H., & Bal, M. D. (2014). Kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 55.
10. Ünsal, A., Akalın, İ., & Yılmaz, V. (2010). Farklı meslek çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 420-431.
11. Evans, J. (1997). Men in nursing: issues of gender segregation and hidden advantage. *Journal of advanced nursing*, 26(2), 226-231.
12. Taşçı, K. D. (2007). Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 10(2).
13. Adeyemi-Adelanwa, O., Barton-Gooden, A., Dawkins, P., & Lindo, J. L. (2016). Attitudes of patients towards being cared for by male nurses in a Jamaican hospital. *Applied Nursing Research*, 29, 140-143.
14. Çelik, A. S., Pasinlioğlu, T., Çilek, M., & Çelebi, A. (2012). Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 15(4).
15. Duman, N. B. (2012). The Attitudes and Opinions of Women in Turkey about the Male Nurses Who Worked at the Maternity and Childbirth Service. *International Journal of Business and Social Science*, 3(19).